№ 4
(131)
ЗИМА 2025
РІК XXXIII

ВАТРА

ZJEDNOCZENIE ŁEMKÓW
ОБ'ЄДНАННЯ ЛЕМКІВ

**Ту мене мати породила
солодким молоком кормила
ту хочу жити умирати
де жили мій отець і мати**

ISSN 1232-2776

Сторож пам’яті

Під час VI Міжнародной науковой конференції «Українці і їх сусіди на просторі віків – політика, культура і будень» (12-14 вересня 2025 в Перемишли) Українське історичне товариство у Польщі надало відзнаки «Сторож пам’яті».

Званя удостоїлися пан Василь Шлянта (голова Об’єднання лемків в роках 1991-1997, голова Лемківского освітнього фонду ім. Івана Криницкого).

Пане Василю - гратулюєме
І жичиме Вам дуже здравля, щастя
Та сил на дальши роки житя
І праці на благо нашой рідной Лемківщини

Головна управа ОЛ та редакція квартальника «Ватра»

Професор Роман Дрозд, професор Ярослав Сирник, Василь Шлянта

Христос Рождається!

Радісних свят Різдва Христового, щасливого Нового 2026 Року Читачам, Дописувачам, Членам лемківських організацій, Президії СФУЛО, ООЛ, ФДЛ в США, ОЛ Канади, т-ву «Лемківщина» в Україні, ФДЛ у Львові, СРУ Словаччини, СРіУ Сербії і Хорватії, а також ОУ у Польщі, СУ Підляшшя, всім нашим Організаціям по цілому світу - Зичимо доброго здоров'я, щастя, радості, Божого благословення, мудрості і взаємної пошани та любові!

Редакція «Ватри» Головна управа ОЛ

Преосвященійший владика кир Маріуш
Єпископ-помічник Вроцлавсько-Кошалінський

Ваше Преосвященство!

Головна управа Об'єднання лемків щиросердечно вітає Вас із введенням на престол єпископа-помічника Вроцлавсько-Кошалінської єпархії Української Греко-католицької Церкви.

Ми лемки-українці, розсіяні бурхливими сторінками історії по всій території Польщі, та як заробітчани також по різних державах світу, бажаємо Вам кріпкого здоров'я та наснаги у непростій душпастирській праці на благо Церкви та українського народу.

Нехай Ваше служіння у цей складний для світу час буде непохитним та невтомно провадить вірних християнськими стежками молитви, милосердя та любові до ближнього.

Божої Вам благодаті!

Зміст:

Сторож пам'яті 2

VII З'їзд Боднарчан 4
Анна Буковска

Крадіж хреста 8
Анна Буковска

Czy Grzegorz Kuprianowicz jest czarownicą? 9
Богдан Гук

Наукова конференція в Кракові 11

XXXI Сесія Сойму Дітей і Молоді 12

VII Зїзд Боднарчан 14

Фундація НОВИЦЯ ім. С. і М. Марковичів 16

Лемківский народний календар 17
Мамо, а тото што?

Церковний архів 18
Лемки в Архіві ІНП
Богдан Гук

Посмертна згадка 20

З мойой полички 23

Інфо за лем часом 24
Марія Сидор

Władysław Okarma „Kronika budowy i remontu kaplicy na Górze Jawor w Wysowej Zdroju 28

Обкладинка: Емілія Пиж-Стрілка

Фотографії:
О. Баюс, В. Бойко, А. Буковска, А. Маслей, Є. Святківска

VII З'їзд Боднарчан

Боднарка, Боднарка округла як таляр, боднарски дівчата намалював маляр.

15 серпня в Лігниці переходив VII З'їзд Боднарчан. По II світовій війні част боднарчан вивезли в Україну, а решту вигнали акційом «Вісла» в 1947 році «на Захід». Боднарчане, як шитки наши люде барз хотіли вертати в рідни сторони, писали листи до влади, просячи о можливіст повороту.

,,Pisałem prośbę do województwa rzeszowskiego o powrót do swojej rodzinnej wsi Bodnarki. Otrzymałem odpowiedź, że moją prośbę skierowali do rozpatrzenia do powiatu gorlickiego. Minął już miesiąc i nie mam żadnej odpowiedzi" – такима словами звертався в 1956 році до Головной Управи Українського Суспільно-Культурного Товариства в Польщи Семан Сокач з Роґожніка коло Лігниці - ,,Bardzo bym chciał tam powrócić i tam złożyć swoją głowę, a dzieci moje żeby były szczęśliwe i żyły w szczęściu dla dobra naszego narodu."

З подібним проханям звернувся інший боднарчан – Іван Ющак, син Митра: „Zostałem przesiedlony w Akcji ,,Wisła" dnia 27 czerwca 1947 roku ze wsi Bodnarka, powiat Gorlice, woj. Rzeszów, ze swego własnego domu i gospodarki, tylko za to, że jestem narodowości ukraińskiej... Uważam, że z rodzinnej chaty i gospodarki wysiedlono mnie w sposób barbarzyński i bezpodstawny i zrobiono mi w ten sposób wielką krzywdę, z którą nigdy się nie pogodzę. Proszę przekazać moją sprawę odpowiednim władzom w celu rozpatrzenia i zezwolenia mi na powrót..."

До останнього диху боднарчане, яким на плечах ліг тягар вигнаня мріяли повернутися домів, до Боднарки. Одорвати нарід од свого коріня не є можливим. Думка про повертаня люди в Гори не залишала їхніх сердець. Перез 10 років по вигнаню било сурово заборонене відвідувати рідне село. По тім часі пару родинам, котрих хижи не били зруйновани, вдалося повернути до рідного села, з правом викупу власного майна. То тоти родини сталися «вугільним каменьом», створили міцни фундаменти і піднялися організації з'їздів.

Василь Поповчак – син Михайла, перший раз приїхав до Боднарки з дідом Штефаном Поповчаком в 1968 році. Час бив неспокійний, Європа смотріла на то што діялося в Чехословаччині. Коли переїжджали перез ріжни міста на торах стояли потяги з танками. Васильови било десят років та за барз того не розумів. Перед виїздом мама прібували одвести діда од того, дідо повіли же як мают юж білети то їхают. Василь як дітина бив цікавий світа, світа з дідових оповідань, втраченого раю. Минали роки, таких як Василь, його братя, родиче, вигнаних з рідной землі на західніх землях Польщи били сотні. Шитки тужили за Рідном Земльом.

Думка, жеби зорганізувати виїзд в гори народилася в голові Василя в 1994 році. Побісідував з Андрийом Клемашом, який приїхав з Гір, та з родином, бо як повідают «што дуже голов то не єдна», урадили, же найліпший час на виїзд то Покрови – храмовий празник в Боднарці. І так перший з'їзд мав місце в жовтни 1995 р. Ідея організуваня з'їздів сподабалася, лем люде знали, же як з'їзди будут кожного рока, то не буде то цікаве. По першим з'їзді рішили, же треба таки виїзди до рідного села організувати кожних п'ять-шість років, коли свято Покрови припадают в суботу. І так II з'їзд бив восени 2000р.

III бив з'їздом світовим, а било то 14 жовтня 2006 р. На з'їзд приїхало понад 500 осіб, не лем з Польщи, приїхали Боднарчане з Гамерики, Канади і України. В церкви служилася Божественна Літургія, пізніше боднарчане процесійно перейшли на цмонтір. Штефан Драган з Лігниці зачитав назвиска шитких родин, што жили в Боднарці. Втовдиль тіж освячено хрест єдности фундований через родину Сокачів з Канади. На хресті поміщено двомовний напис: по-нашому

і по-польски: «На землі тій, лемківскій, од віків далеких і до наших днів несли ви заповіт прадідів. Безконечна Вам вдячність і вічная пам'ять». На біле полотно при хресті виспували грудки землі з тих цмонтерів де спочиавют боднарчане и так сипали землю з Гамерики. Канади, України та з цмонтерів західньой Польщи, поклали вінок з написом на стрічці: «Тим, що не могли жити і вмирати, де жили їх отець і мати». Анастазія Ющак, яка приїхала з України зав'язала на хресті вишитий рушник.

Тот з'їзд бив тіж винятковий, бо вперше поїхав з боднарчанами парох - отец Мирослав Драпала. Втовдиль, на недільній Службі Божій, яку очолили владика Володимир Ющак, отец Григорій Назар передав на руки лігницкого пароха скриню боднарской землі, «тим котри вмерают на чужині». І тота земля є до гнеска сипана на могилу, коли вмерают боднарчане. IV з'їзд мав місце в 2012 році, V в 2017 році, VI з'їзд в 2023.

Хоцки не минуло шість років зорганізувано з'їзд в Лігниці. Чом?

З єдного боку організаторе мали свідоміст, же тоти котри вродилися в Боднарці не поїхают юж в Гори, бо їм здоров'я не дозволит, а з другого боку хотіли одвдячитися тим, котри перез довги роки організували з'їзди в рідним селі. Мешканців Боднарки переселено до Домб'я, Коморнік, Пйотрувка, Росохатой, Куніц, Роґожніка, Вонґродна, Мєжовіц, Бренніка, Клембановіц, Щеджиковіц, Яновіц, в околиці Шпротави и Зеленой Гори. Села навкруг Лігниці належат до греко-католицкой парафії Успеня Пресвятой Богородиці в Лігниці. Лігницка парафія має Кермеш 15 серпня і праві тот час організаторе вибрали на з'їзд .

І так ранком 15 серпня на прицерковну площу при улиці Вроцлавскій 180 заїхав автобус з Гір. Крім боднарчан приїхали члени ансамблю «Лемківский Перстеник», яким керує юж понад 20 років пані Вікторія Гойсак. В «Лемківским Перстенику» виступуют медже іншима діти з Боднарки.

Святкуваня розпочали зме молебньом до Пресвятой Богородиці. Службу Божу очолив кир Володимир, єпарх вроцлавско-кошалінский при співслужінні отців: Мирослава Драпали, Богдана Огородника, Богдана Міщишина, Василя Барбуляка. Сповідали отці Павло Березка і Богдан Ільницький. По Літургії в парафіяльному залі виступив ансамбль «Лемківский Перстеник». Артистів нагороджено великими оплесками, їх динамічни, кольорови виступи залишатся на довго в пам'яти глядачів.

Друга частина події мала місце в селі Домб'є, де на місцевим цмонтери кир Володимир Ющак в супроводі отців Мирослава Драпали, Богдана Огородника, Василя Барбуляка служив панахиду за шитких померлих боднарчан.

«Час на цмонтери то час задуми, бо кожен крок медже гробами пригадує нам о тім што залишится ту на землі – то любов, вдячніст. Пригадує о близких,

котри нас формували та давали силу на дальшу дорогу. Запалени свічки, таки минучи, тихи, стаются символом зв'язку, який перетирвав час, і пам'ят міцнішу за забутя. Кожна горіюча на гробах свічка є як шепот, котрий повідат нам, же хоц наших дідів, родичів юж ніт з нами, лишаются частином нас самих. Пам'ят о предках треба плекати, невидиме їх, а маме їх в наших серцях на віки. Схиляме голови в рефлексії, задумі, віриме, же любов і плеканя пам'яти о тих што одийшли додає нам сил в штоденнім житю» - Василь Поповчак.

Світлиця в Домб'ю ледва помістила учасників, розпочалася інтеграцийна частина. Конферансєри: Дорота Шафран и Петро Левкович привитали гости, пригадали історію з'їздів, запросили до обзераня мультімедіяльной презентації. В з'їзді взяло участ 220 осіб. Прийшов час на спільне співаня і граня, а же день бив горячий то частина учасників інтегрувалася на дворі, де розставлено столи и лавки. Співи і граня нагривали члени товариства «Muzyka Zakorzeniona», яких цікавили стари боднарчаньски пісні. До білого рана грав ансамбль «Демай».

В світлиці на стінах розвішено дитячи праці надослани на конкурс «Лемківщина оком дітини». Почесне місце приділено малюнкам боднарчанских діти, медже іншима Ігоря і Емільки Клапачів з Боднарки і працям діти з родини Макухів з Криниці. Організатори приготували скани старих фотографій.

«Єдним з аспектів старих фотографій є здібніст до творіня, будуваня мостів медже поколінями. Переказуваня родинних альбомів з покоління на покоління то спосіб би ділитися історійом, цінностями і нашима традиціями. Стари знимки можут заохотити до бесіди внуків з дідами, то нагода би оповідати анеґдоти, котри не підкоряются обмеженям часу. Стари фотографії то не лем звикли образи. То завішени в часі і просторі спомини, яки оживают. То не лем кусок папіря, то тіж брама до історії. При творіню той вистави – повідат Дорота Шафран з Клапачів (внучка Максима Клапача з Вижнього) - почули зме ріжни родинни історії, завдяки ним ліпше зрозуміли зме гнешній світ. Хоцки тота вистава то так направду кусок тих спогадів, частка житя некотрих родин. Фотографії поділили зме на штирі категорії: то што било в Горах, то што «на Заході», красу дівчат і знимки зо шлюбів. Хоцки переселіня било великом травмом, житя ишло далі».

З'їзди боднарчан то інтеграція, спомини, нови реляції.

«Боднарчан доля розсіяла по цілим світі, розсипала але не затратила, не знищила. Ни перша світова війна, Талергоф, ни друга війна, ани навіт виселіня-вигнаня Боднарчан не знищило. Помогло лем в тім, жеби твердше при своїм стояти, передовжити боднарску натуру – впертіст, любов до свого, до Церкви - в наших дітях. То же зме ся ту зийшли завдячаме нашим дідам, родичам. В наших хижах все чули зме о Боднарці, о рідной Лемківщині, любови до того што своє. Родиче переказали нам віру, мову, традицію. Може не єдному з нас часом омерзло слухати о тім самим, але тоти спогади нас формували, остали в нас, дали нам міцни фундаменти, силу котра наказує пам'ятати про рідне село. Хоцки жиєме ту на чужині, виростали зме з Боднарком в серці. Тоту любов, пошану отримали зме як віно в своїх хижах – повів Петро Левкович (внук Марії Роман - передставник другого покоління боднарчан народженого на чужині).

«Приїхала-м на з'їзд з села Коморніки - повідат Анна Морох – вродила-м ся в Боднарці. По нашій хижи не остав слід, є інша хижа, юж мурувана. Як нас виселяли мала-м п'ять років. Пам'ятам вози, на котрих їхали люде. На возах цілі родини: дідове, родиче, діти. Їхали зме два тижні, жеби трафити до незнаного місця... В мойой пам'яти є образ останнього Йордану. Бив великий мороз, наш священник зануряв хрест в лодоватій воді. Била-м втовдиль з няньом, несли мене на руках»

Ірина Хомяк (дівка Анни з Клапачів и Андрия Клемаша) подякувала Боднарчанам з Гір: «Дякуєме Вам, же сте прийняли наше запрошиня, піднялися трудів подорожи. Тота стріча то подяка за Ваше щире серце, за то же під час тих шестьох з'їздів в Боднарці нихто з нас не мусів спати під горбочком, під голим небом. Дякуєме за воду з джерела якє випливат під гором Пліш. Дякуєме за риджики, бо до гнеска пам'ятаме смак боднарских риджів. Не будеме виміняти шитких по імени, передаєме Вам кожному з осібна щири слова подяки, вдячности. Дай нам Боже, жеби зме ищи не єден раз зустрілися на з'їзді, в Свято Покрови в Боднарці».

А я там била-м, мед, вино пила-м.....

Анна Буковска

Дорота (Куцикова) Ющак, Клапач Ружа, Юстина Когут

На пам'ятку посилаю тобі дорога сестричко Дорцю свою фотографію, Каченец дня 16 5 1948

Дружки

Параска Данило, Анастазія Щерба, Маломіце

Сестри Ружа і Теодора Клімаш

БОДНАРКА, БОДНАРКА ОКРУГЛА ЯК ТАЛЯР, БОДНАРСКИ ДІВЧАТА НАМАЛЮВАЛ МАЛЯР.

Анастазія Щерба, Дорота Зіньска, Маломіце

Анна Данило

Грає Василь Кухарик

Ханас Ружа, Юстина, Дорота

Сестри Анна и Теодора Клапач

Анна Сокач

Анна, Рузя, Іван Клапач з Каченіц. Опис зо знимки: На пам'ятку тобі сестро від твоїх, дня 25-7-1948 Андрій

Анна і Теодора Клапач з Рузьом і Теодором Клімаш

Анастазія Щерба

Крадіж хреста

В Лігниці вночі з 12 на 13 вересня злодії ушкодили дах і вкрали сталевий хрест з головного куполу храму Успіння Пресвятої Богородиці Української греко-католицької церкви. Профанація храму відбулася напередодні важливого для греко-католиків свята Воздвиження Чесного Хреста. Того дня парафію відвідав отець і глава УГКЦ Блаженніший Святослав, владика Володимир Ющак, єпископ вроцлавсько-кошалінский УГКЦ та римо-католицький лігницький єпископ Анджей Сємінєвський. Разом із парафіянами Предстоятель очолив молитву надолуження (експіації) за вчинений акт святотатства, а також відправив Велику Вечірню з Литією. Глава Церкви сказав до зібраних вірних: «Наміром злочинців було не вкрасти метал, а принизити сумління віруючих, познущатися з нас усіх. Яка диявольська іронія, що це сталося саме напередодні свята Воздвиження Чесного і Животворящого Хреста! Але ми, християни, святкуючи це свято, бачимо дивний Божий промисел: вони хотіли скинути хрест додолу, а ми святкуємо його піднесення. Хоча матеріальний хрест упав, у наших серцях Господній Хрест стоїть.

Бог, який страждає в людині і за людину, завжди присутній там, де найбільше болить. Тому сьогодні ввечері я відвідав парафію у Лігниці, щоби у момент болю по-батьківськи її обійняти. Ця парафія тяжко працювала, щоб збудувати свою святиню і поставити животворящий хрест. Сьогодні також болить їхнє християнське сумління, яке хотіли зранити злочинці. Я прибув, щоби засвідчити про підтримку усієї нашої Церкви. Бо, як каже святий апостол Павло: «Як страждає один член, страждають усі з ним члени» (1 Кор. 12, 26).

Під час спільної молитви ми вчинили акт експіації – просили Господа прощення за тих, хто завдав цього болю. Ми не плекаємо ненависті чи злоби, але молимося, щоб Господь Бог навернув їхні серця.

Я вірю, що чесний і животворящий Хрест, Воздвиження якого святкуємо, скоро повернеться на купол храму у Лігниці. Бо наші парафіяни там є Божим, віруючим народом, який любить Господа і свою святу Церкву.

Нехай Хрест Господній буде для нас знаком перемоги добра над злом, воскресіння над смертю, силою і нашою християнською надією!»

Посольство України в Польщі відреагувало на цей інцидент. «Посольство України в Республіці Польща вже в терміновому порядку направило ноту до Міністерства закордонних справ Республіки Польща, а Генеральне консульство України у Вроцлаві звернулося до місцевих правоохоронних органів із вимогою вжити всіх необхідних заходів та притягнути винних до відповідальності», — повідомлено на інтернет-сторінці Посольства України в РП.

Посол України в Польщі Василь Боднар написав у суботу на платформі X, що звернувся до правоохоронних органів Республіки Польща із закликом вжити термінових заходів у зв'язку з пошкодженням даху

та відрізанням хреста на куполі Церкви Української Греко-Католицької Церкви в Лігниці.

Речник польського Міністерства закордонних справ Павел Вроньскі, відповідаючи на запитання про інцидент у Лігниці, не виключив провокації, спрямованої на розпалювання антагонізму між поляками та українцями. «З нашого боку оцінюємо це як акт безглуздого вандалізму, наруги над святинею та спробу завдати удару по релігійних почуттях, але не виключаємо провокації, метою якої є довести до національних чвар», — сказав речник МЗС.

16 вересня поліція затримала чоловіка, якого звинуватили в крадіжці хреста.

Правоохоронці розповіли, що для проникнення на дах зловмисник вбив «кілька десятків анкерів» (польською: „kotw"), пошкодивши покрівлю. Попри початкові припущення про вагу хреста (близько 100 кг) експерти встановили, що справжня вага становила приблизно 20 кг. Ці й інші невідповідності зараз перевіряють слідчі.

У своєму дописі на Facebook поліція зазначила: «Лігницькі поліцейські блискавично встановили та затримали злодія. Виявлено й розрізаний хрест. Подальшу інформацію надаватиме прокуратура. Завдяки ґрунтовній операційній роботі, численним аналізам і рішучим діям, підозрюваного вдалось упіймати в короткий термін. Кожен, хто порушує закон, має усвідомлювати – рано чи пізно опиниться в наших руках». Поліція відзначає, що кримінальне провадження розглядається пріоритетно не лише через матеріальні втрати, а передусім через етичний і релігійний вимір злочину – ймовірна наруга над святинею викликала значний суспільний резонанс. Слідство триває – правоохоронці з'ясовують, чи діяв підозрюваний самостійно, хто саме здійснив підготовку і які мотиви стояли за злочином.

Анна Буковска

Czy Grzegorz Kuprianowicz jest czarownicą? O łemkowskich interpretacjach ustawy o mniejszościach

W tym tekście zastanawiam się nad Łemkami i kontekście ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych z 2005 r. Powodem jest sierpniowa skarga organizacji pozarządowej „Ruska Bursa" z Gorlic do MSWiA, aby Grzegorza Kuprianowicza usunąć ze stanowiska współprzewodniczącego Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych, gdyż określił on jako „dialekt łemkowski" język napisów na dwujęzycznych tablicach w kilku wsiach na Łemkowszczyźnie. Dokładniej: będę interpretować ustawową koncepcję mniejszości łemkowskiej w kontekście tego, jak „Ruska Bursa" stosuje ją w odniesieniu do Łemków.

Uwaga na skróty: ustawowa łemkowska mniejszość etniczna – to dalej ŁME, Stowarzyszenie Łemków – SŁ, Zjednoczenie Łemków – ZŁ, „Ruska Bursa" – RB, Rzeczpospolita Polska – RP.

O co w ogóle chodzi?

Ustawa o mniejszościach narodowych i etnicznych z 2005 r. to prawo, jak każde inne, które nie w pełni odpowiada rzeczywistości. Jakich Łemków miał na względzie ustawodawca, obejmując ich konceptem ŁME? Wiadomo, że ustawodawca nie chciał utożsamić mniejszości łemkowskiej z RB, stanowiącą tylko jedną z kilku organizacji łemkowskich, które mogą utożsamiać się z ŁME. List RB w sprawie Kuprianowicza udowadnia coś przeciwnego, a mianowicie to, że RB chce być jedynym wcieleniem ustawowej ŁME i narzucić własną definicję tożsamości wszystkim Łemkom. Nie tylko ja uważam jednak, że łemkowskości jest wiele i są one różne. Co ważne: ustawa nikogo z konceptu ŁME nie wyklucza, nie sprowadza do jednego mianownika ani nie daje ku temu podstaw, nie neguje tego, że z Łemkowszczyzny wywodzą się przodkowie zarówno 1) Łemków uważających się za odrębny naród, 2) Łemków-Ukraińców, 3) Łemków, którzy nie zajmują stanowiska wobec swej przynależności narodowej. Mimo to RB traktuje siebie za prawowitego i prawnego posiadacza jakiejś nadłemkowskości i narzuca się pozostałym Łemkom w roli ich jedynej reprezentacji. Czy taka ortodoksja, ten ekskluzywny, nadrzędny „autentyzm" RB jest działaniem na korzyść ogółu Łemków? Czy na pewno wynika z treści ustawy z 2005 r.? Czy istnieje racjonalny powód, aby wszystkie pozostałe organizacje łemkowskie miały stać się niewidzialne po to, aby tylko RB ukazała się w świetle własnej „prawdy'?

Niepożądana wielość łemkowskości

Ustawa jest interpretowana przez RB tak, aby oderwać ją od łemkowskich realiów, a wtedy koncept ŁME zostanie do jej wyłącznej dyspozycji w sferze kształtowania tożsamości łemkowskiej. RB w piśmie do MSWiA w sprawie Kuprianowicza czołobitnie deklaruje: „Mniejszość łemkowska została uznana za mniejszość etniczną, co przesądza o jej odrębności i braku powiązań z jakimkolwiek państwem poza Polską". Nie bez powodu wśród innych łemkowskich organizacji zdziwienie wywołuje fakt, że dotacja MSWiA dla RB jest największa.

Innym problemem jest to, że według RB oraz SŁ Łemko nie może mieć zniuansowanej tożsamości. Tymczasem ja jestem Łemkiem, który uważa się za Ukraińca, ale nie identyfikuje się z państwem ukraińskim, bo moją Ukrainą jest Łemkowszczyzna – dostatecznie ukraińska, aby zapewnić mi komfort tożsamościowy. Z tego powodu nie przekonuje mnie interpretacja ŁME głoszona przez RB. Popieram za to słowa Grzegorza Kuprianowicza z jego listu do Zjednoczenia Łemków z 21 marca 2025 r., gdzie jest mowa o tym, że Łemkowie to „dzieci tradycji kijowskiej, dzieci narodu ukraińskiego". Kijowska tradycja i ukraińskość istnieją na Łemkowszczyźnie bez względu na państwo Ukraina, RP, ustawowy status ŁME, organizacje RB czy SŁ. Kuprianowicz celnie odczytał ukraińskość Łemkowszczyzny: nie odwołał się do państwa ukraińskiego – nie miał najmniejszej potrzeby.

W znanej mi rzeczywistości nie ma jednoznacznej, homogenicznej Łemkowszczyzny, którą RB stara się wytworzyć na podstawie własnej interpretacji ustawy o mniejszościach. Sugeruje błąd ustawodawcy: według tej gorlickiej organizacji zabrakło zapisu o tym, że Łemkom zabrania się bycia Łemkiem-Ukraińcem, bo za Łemka powinien być uważany tylko ten, kto utożsamia się z łemkowskością typu RB czy SŁ. Tymczasem istnieje Zjednoczenie Łemków z własnym rozumieniem łemkowskości, Muzeum Kultury Łemkowskiej w Zyndranowej dziedziczy jej formułę po jego twórcy Fedorze Goczu, także Jerzy Starzyński z ośrodka w Legnicy wypracował interpretację łemkowskości, podobnie Stowarzyszenie Lemko Tower czy Fundacja „Nowycia".

Na przykład ZŁ działa w oparciu o taką wykładnię tożsamościową: jesteśmy Łemkami uznającymi się za Ukraińców, a nie Ukraińcami łemkowskiego pochodzenia. To z łemkowskości wynika ukraińskość: ponieważ jesteśmy Łemkami, to jesteśmy Ukraińcami. I właśnie to stanowi trudność nie do pokonania dla przedstawicieli SŁ i RB, którzy żądają, aby władze RP uznały członków ZŁ za mniejszość ukraińską, a nie łemkowską. Jednak, oceniając sytuację realnie: dopóki np. ZŁ będzie trwać przy formule Łemko-Ukrainiec, RB i SŁ nie zniszczą łemkowskiej różnorodności w oparciu o swą interpretację ustawowej ŁME.

Ustawowa ŁME czy naród łemkowski?

Czy pragnąc ograniczyć łemkowskość do własnego jej rozumienia, RB i SŁ działają na korzyść wszystkich Łemków? Mnie jako Łemka, gdybym potencjalnie myślał o członkostwie w tych organizacjach, razi to, że w działaniach RB i SŁ przeważa krytyka łemkowskiej inności, odrzucenie tożsamościowej różnorodności. To ujawnia słabość podejścia SŁ i RB, bo dominuje argumentacja odwołująca się

wyłącznie do ustawy (co zacytowano wyżej).
Stąd pytanie o to, czy ewentualny naród łemkowski istnieje/może istnieć bez ustawy?

Przywiązanie RB i SŁ do własnej wykładni ŁME jest ściślejsze niż ich związek z pozostałymi Łemkami, ich wykładnia nie jednoczy, a dzieli Łemków. Ustawa w interpretacji SŁ i RB służy jako środek wymazywania inności, nacisku, a nawet władzy nad Łemkami. Jednak, czy nadmierna zależność od konceptu ŁME jest bezpieczna nawet dla Łemków uważających się za odrębny naród? Dochodzi przecież do zamiany porządków: koncept ŁME zastępuje koncept narodu łemkowskiego. W piśmie w sprawie Kuprianowicza RB własną interpretacją treści ustawy zastąpiła ewentualny naród łemkowski, bo na swe prawa czy godność narodową jej autorka się nie powołała. Jeśli ŁME w interpretacji RB nadal będzie odgrywać rolę wytrychu, to utraci sens, a prawodawca – Sejm RP – może poczuć się oszukany, bo w 2005 r. daleki był od tworzenia prawa po to, aby np. RB używała go jako narzędzia podporządkowywania „złych" Łemków.

Narody ustanawiają się same. Prawodawca państwa narodowego może uznać inny naród, jeśli wcześniej za takowy uzna się on sam i będzie zdolny do trwania. Ustawa państwa obcego narodowo nie może wyręczać elit danego narodu od pracy na jego rzecz. Czy elita ewentualnego narodu łemkowskiego nie powinna zatem polegać bardziej na własnym narodzie niż na ustawie RP o mniejszościach? W 2005 r. ustawodawcę interesowała relacja prawna większość-mniejszość, określił więc tylko stosunek państwa polskiego do mniejszości, a nie fakt istnienia/nieistnienia jakiegoś narodu. Ustawa o mniejszościach nie jest aktem kreacji „narodu łemkowskiego", sformułowania „naród łemkowski" w ustawie nie ma.

Zarządy SŁ i RB uważają, że koncept ŁME definiuje ich dobrze, ale jeśli chcą dzięki niemu stać się narodem, to jest to ścieżka błędna, pójście na łatwiznę, wyrzeczenie się ciężkiej pracy narodotwórczej. Materiały towarzyszące uznaniu ŁME nie precyzują łemkowskiej przeszłości ani tożsamości, ustawodawca nie chciał ustalać, czy naród jest, czy go nie ma. Interesowało go stworzenie przestrzeni prawnej dla zachowania tożsamości, a nie kreowanie tożsamości. Wymieniona w ustawie ŁME może dotyczyć i kilkudziesięciu, i kilku tysięcy osób, różnych form tożsamości, terytoriów i czasu. Jednoznaczności nie było, nie ma i nie będzie, bo ustawa nie może być narzędziem nadużyć albo nacisku. Stąd chociaż jestem Łemkiem, to nie chciałbym, aby SŁ czy RB reprezentowały mnie wobec RP. Zresztą ceną za to byłoby zmuszenie mnie do zerwania więzi z resztą Łemków, czyli łemkowską większością. Musiałbym wyprzeć się połowy geograficznej Łemkowszczyzny, swoją Komańczę uznać za kulturowo obcą mi Ukrainę, zapomnieć o tysiącach Łemków w Ukrainie, musiałbym odżegnać się od „Kyczery", ZŁ, Muzeum w Zyndranowej, większości dziejów Łemkowszczyzny... Dlatego nie daję RB i SŁ zgody na niszczenie łemkowskich tożsamości i różnorodnego dziedzictwa.

Jak zastosować do ewentualnego narodu łemkowskiego w wersji SŁ i RB ustawowy zapis o tym, że mniejszość łemkowska w sposób istotny odróżnia się kulturowo od pozostałych obywateli RP, a więc i Łemków z poza RB i SŁ? Przecież Łemkowszczyzna jest miejscem wspólnej kultury dla wszystkich Łemków, jej kultura nie należy tylko do dwóch organizacji. RB i SŁ uważają np. Łemkowszczyznę wschodnią za własny teren kulturowy, ale Łemkowie z Sanoka, Komańczy, Turzańska czy Morochowa nie utożsamiają się z SŁ i RB oraz ich interpretacją ŁME.

Jaka mniejszość: Łemkowie, Rusini, Karpatorusini...?

W publikacjach RB i SŁ znaleźć można stwierdzenia o przynależności Łemków w Polsce do postulowanego narodu łemkowskiego i... niełemkowskiego (określanego zresztą różnie): do Rusinów, Karpatorusinów czy Rusinów karpackich, a tymczasem w ustawie z 2005 r. takie trzy mniejszości w Polsce nie występują. Środowisko SŁ i RB mogłoby oficjalnie określić się jako np. Karpatorusini, ale tego nie robi, bo ustawa przewiduje istnienie mniejszości łemkowskiej, a nie karpatoruskiej. W dłuższej perspektywie decyzja, czy należą oni do „narodu łemkowskiego" (w wersji SŁ i RB) czy „narodu karpatoruskiego" (też w wersji SŁ i RB) wydaje się nieunikniona. Obecnie wybór chcąc nie chcąc padł na ustawową ŁME, a „karpatoruskość" została pragmatycznie ukryta.

Wątpię, aby liderom RB i SŁ towarzyszył głębszy namysł, gdy tak jednoznacznie opowiedzieli się za ustawową ŁME jako własną. Organizacje te zarzucają ZŁ, że nie ma prawa występować w imieniu ŁME, gdyż ZŁ to Ukraińcy, jednak ZŁ tak samo może postawić zarzut, że SŁ i RB nie są przedstawicielami ŁME, gdyż należą do narodu np. karpatoruskiego.

Wydaje się, że przed RB i SŁ stoi zadanie ubiegania się u prawodawcy o nowelizację ustawy tak, aby obok mniejszości łemkowskiej otworzyć przestrzeń także przed mniejszością np. karpatoruską. Idąc dalej: jeśli istnieje naród karpatoruski, to utożsamiająca się z nim część SŁ i RB posługuje się dialektem łemkowskim języka karpatoruskiego. Wtedy pretensje do Grzegorza Kuprianowicza za użycie określenia „dialekt łemkowski" tracą sens. A zatem Grzegorz Kuprianowicz czarownicą nie jest.

Jeśli ktoś uważa ten wywód za niewystarczający, to Grzegorza Kuprianowicza należy spalić na stosie (do wyboru: łemkowskim, karpatoruskim, rusińskim, wołoskim...).

Підготував **Богдан Гук**
З пропозиціями тем можна звертатися:
tel.: 663 747 707; e-mail: bogdanhuk.info@gmail.com

Наукова конференція в Кракові

В п'ятницю 17 жовтня 2025 р. в Кракові мала місце наукова конференція під заголовком «Патріарх Йосиф Сліпий: жива спадщина Ісповідника Віри».

Конференцію зорганізували Фундація св. Володимира Хрестителя Київської Руси у Кракові і Релігійне товариство українців-католиків «Свята Софія» зо Сполучених Штатів Америки.

Під час конференції виступили вчени зі Сполучених Штатів, Німеччини, Польщи і України. В конференції взяли тіж участь представники українской громади, академічной спільноти, представники греко-католицкой Церкви, влади та дипломатичного корпусу. Об'єднання лемків репрезентували Штефан Клапик і Василь Шлянта. Місцем конференції бив актовий зал Collegium Novum Ягеллонского університету.
В часі конференції мала місце іщи єдна важлива подія. Професор Володимир Мокрий отримав нагороду від Капітули санктуарію св. Володимира Великого при греко-католицькій парафії в Ґданську. Похвальне слово (лаудацію) зачитав кир Аркадій Троханівський – ольштинско-гданский владика. Професор Володимир Мокрий отримав статуетку св. Володимира Великого, медаль св. Володимира Великого і Почесну Грамоту. Капітула вирізнила професора Мокрого за: Поширюваня знань про спадщину Володимирового Хрещення в дусі екуменічного католицко-православного діалогу, поширюваня Володимировой спадщини в українскій культурі, зберіганя ідентичности Українской Греко-Католицкой Церкви.

На завершеня конференції професор Володимир Мокрий подякував прибулим доповідачам, учасникам конференції і владиці Аркадієві за отриману нагороду.

Редакція ВАТРИ

Кир Аркадій Троханівський вручає статуетку св. Володимира Великого професорові Володимирови Мокрому.

XXXI Сесія Сойму Дітей і Молоді

З великом радістю і гордістю інформуєме!

Дня 28 вересня 2025 рока, в рамках XXXI Сесії Сойму Дітей і Молоді делеґація дітей з Лемковини одвідила польский Сойм.

Під час засіданя діти взяли активу участь в обрадах, забераючи слово в справах важливих для лемківской спільноти. З великим заанґажуваньом оповідали о лемках і Лемковині, приносячи зібраним багатство нашой культури, історії і традиції. Лемківщину репрезентували: Анастасія Гойсак з Горлиц, Магдалина Святківска з Криниці, Семан Дзюбина з Кракова. Опікуном групи била п. Єва Святківска з Криниці. Запрошених гости прийняв в своїм ґабінеті маршалок Сойму Шимон Головня. Діти спікалися тіж зо Славошом Узнаньским-Вісьнєвским, другим поляком, який полетів в космос і взяв участь в місії Аікс-4. Били тіж інши атракції, як екскурсія по Варшаві. Семан Дзюбина повів нам, же «виїзд до Парляменту бив для мене великим пережитьом. Обради били цікави, а голосуєся на таких таблетах. Найбарже подабала мі ся зустріч з космонавтом Славошом Узнаньским.Звідав єм го «як смакуют пероги в космосі». Довго буду пам'ятав ту зустріч.

Ниже поміщаме текст промови, яку виголосила Анастасія Гойсак, а який підготували Єва Святківска і Еміль Гойсак.

Редакція «Ватри»

Добриден! Dzień dobry!

Drogi Panie Marszałku! Szanowni Państwo!

Nazywam się Anastazja Hojsak i pragnę w krótki sposób przybliżyć mniejszość, do której należę – Łemków.

Łemkowie to mniejszość etniczna zamieszkująca w Beskidzie Niskim oraz w części Beskidu Sądeckiego pomiędzy rzeką Poprad na zachodzie i Osławą na wschodzie. Obszar ten nazywany jest Łemkowszczyzną. Obecnie jednak w Polsce najwięcej Łemków mieszka w jej części zachodniej po przesiedleniu tejże ludności z Karpat 80 lat temu w ramach akcji „Wisła". Część Łemków powróciła na ziemie swoich przodków. Łemkowie zamieszkują także przyległe do Polski tereny Słowacji i Ukrainy, a ze względu na burzliwą historię żyją w rozproszeniu po całym świecie.

Nazwa Łemkowie wywodzi się od używanego w mowie potocznej słowa „lem", oznaczającego „tylko". Na piśmie Łemkowie posługują się cyrylicą.Łemkowie odznaczają się przywiązaniem do tradycyjnych wartości, są chrześcijanami rytu wschodniego, należą do Cerkwi greckokatolickiej lub prawosławnej.

Część Łemków uważa się za odrębną grupę etniczną zaś pozostali czują się grupą etnograficzną - ukraińską.

Co roku przy granicy polsko-słowackiej w miejscowości Żdynia odbywa się Święto Kultury Łemkowskiej pod nazwą „Łemkowska Watra", którą promuje największa łemkowska organizacja Zjednoczenie Łemków z siedzibą w Gorlicach z lokalnymi oddziałami w województwie małopolskim, podkarpackim, a także w zachodniej Polsce.

Największym problemem dla Łemków jest życie w rozproszeniu oraz postępująca asymilacja, jednakże pomimo trudności zachowujemy swój język i tradycje. Prężnie działają łemkowskie zespoły folklorystyczne, folkowe, w tym dziecięce i młodzieżowe, których głównym celem jest promowanie kultury łemkowskiej oraz integracja społeczności, z której się wywodzę.

Bardzo dziękuję za zaproszenie i uwagę. Дякую!

Делегація діти з малопольского воєводства

Лем кус нас видно...

Зліва Семан Дзюбина, Славош Узнаньскі-Вісьнєвскі, Єва Святківска, Магдалина Святківска, Анастазія Гойсак

Наши діти в Соймі з паньом Йолантом Наваляни - керівником відділеня організації і співпраці з меншинами в Малопольским воєводским уряді

XXXI Сесія Сойму Дітей і Молоді

VII З’їзд Боднарчан

15 серпня 2025 рока

Фундація НОВИЦЯ ім. С. і М. Марковичів

1

2

3

4

5

6

1. Стіл єднає

2. Справа на ліво Мацієй Гарна, Дарія Косєк

3. На концерті Вернигори.

4. Вернигора

5. Хор Осанна та господарі.

6. Грає Анна Оклеєвіч

Лемківский народний календар

Користуючися книжком Василя Баволяка під нагололком «Лемківскы приповідкы і приказкы зо Святковы Великой і околиц», приповідки про приємности свобідного часу приготувала для Вас Юстина Клапач.

Апетит нигда чловека не шпетит.

Без хліба і соли не буде любови.

Добрі і на горбі, коли хліб маш в торбі.

Коли хліб на возі, то неє біди в дорозі.

Хліба, соли не жалуйте, а все бідного почастуйте.

Добра капуста, коли од солонини тлуста.

До кеселиці не треба зубів.

Хто заглядат до келішка, тот сой вшиє гуньку з мішка.

Коли пют дівочки, пропивают свої віночки.

За здоровля пийте, та і мені кус полійте.

Тіш ся не з того што маш, а з того што знаш.

Як сой хлоп поїст і ляже, то му ся сало завяже.

Жеби дашто мати, не треба довго спати.

Де спів і гостина, там щаслива родина.

Знай пожартувати, але знай і коли перестати.

Мамо, а тото што?

ЦОМПЕЛЬ UA БУРУЛЬКА PL SOPEL	**ЯЛИЦЯ** UA ЯЛИЦЯ PL JODŁA	**ЧАЧКО** UA ЦЯЦЬКА PL ZABAWKA
ДОТЛЯ UA ДОСІ PL DOTĄD	**ДЗЬВАНДАТИ** UA ЖАЛІТИСЯ PL MARUDZIĆ	**ТЕБЕТІВКА** UA ТИБЕТКОВА PL CHUSTA LUDOWA

Церковний архів Част III

Початки православ'я в Білянці

1

1959 березня 27, Білянка – Заява мешканців села Білянки до Президії Воєвідськой національной ради-Відділу з справах віросповідань у Ряшеві о рятування церкви і призначиня православного єґомосця

We wsi Bielanka [...] stoi tam cerkiew pounicka znajdująca się bez opieki, która się niszczy. W celu zapobieżenia dalszym zniszczeniom powodowanym brakiem konserwacji niżej podpisana ludność prawosławna zamieszkująca na tym terenie uprzejmie prosi o przekazanie tej cerkwi do własnego użytku tej ludności do zaspokajania potrzeb religijnych i naznaczenie im prawosławnego duszpasterza.

Під заявом відручни підписи 58 білянчан

2

1959 квітень 1, Варшава – Письмо православного митрополита Макарія до Президії Воєвідськой національной ради-Відділу з справах віросповідань у Ряшеві передати ПАПЦ церкву в селі Білянці

Mieszkańcy wsi Bielanka [...] i okolic zwrócili się do mnie z prośbą z dnia 27 III 1959 r. o wyznaczenie im prawosławnego duszpasterza, a tym samym zaspokojenia ich potrzeb religijnych.

W swym podaniu oni stwierdzają, że we wsi Bielanka stoi pounicka świątynia, która bez opieki niszczeje, a więc proszę o spowodowanie, by ta świątynia służyła ich potrzebom religijnym.

Jak z podania można wnioskować, w/w ludność chce powrócić do Kościoła Prawosławnego i mieć w posiadaniu swoją świątynię, w związku z tym uprzejmie proszę Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej - Wydział do Spraw Wyznań w Rzeszowie o przekazanie Polskiemu Autokefalicznemu Kościołowi Prawosławnemu byłej greckokatolickiej świątyni we wsi Bielanka, by móc zorganizować im opiekę duszpasterską.

+ Makary

3

1959 липень 5, Горлиці – Письмо секретаря Президії Повітовй національной ради в Горлицях до Президії ВНР-Відділу з справах віросповідань у Ряшеві з інформаційом о віросповідной ситуації в селі Білянка

W wykonaniu tamtejszego zarządzenia z dnia 14 IV 1959 r. nr W.III–5/157/59 Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Gorlicach donosi co następuje: na terenie wsi Bielanka zamieszkuje 50% ludności polskiej i 50% ludności ukraińskiej. W miejscowej świątyni odprawiane są nabożeństwa przez księdza rzym. kat. z sąsiedniej wioski Szymbark oddalonej 6 km. Nabożeństwa te odprawiane są w ten sposób, że część nabożeństwa poświęcona jest dla ludności polskiej, a część dla ukraińskiej.

Cerkiew ta z uwagi na dłuższy okres niewykorzystywania została dość poważnie zniszczona i wymaga dość dużego nakładu.

Odnośnie stosunków panujących w miejscowości to od strony polityczno-gospodarczej kształtują się dosyć dobrze. Natomiast od strony wyznaniowej są pewne nieporozumienia, ponieważ tak jedna jak i druga strona niechętnie traktuje podział nabożeństw.

Jak wynika z przeprowadzonych rozmów, tak ludność polska, jak i ukraińska pragnie utrzymać tę cerkiew w swoich celach.

Za Prezydium Rady Narodowej
[nieczytelny podpis odręczny]
(Wojna Wojciech)
Sekretarz Prezydium

Джерело шитких документів:
Archiwum Państwowe w Rzeszowie.

Підготував **Богдан Гук**
З пропозиціями тем до висвітліня можна звертатися
tel.: 663 747 707; e-mail: bogdanhuk.info@gmail.com

Лемки в Архіві ІНП Част IV

Польске Війско і Уряд безпеки проти бортнянів: «упівска» справа Йосифа Ожинского

Публікую част документів судовой справи Йосифа Ожинского. Вродився 25 грудня 1883 р. в селі Бортнім, няньо писався Микола, мама Анна з дому Поливка; бив православного віросповіданя. По акції «Вісла» мешкав у Лісци в повіті Любінь.
Сказаний 19 грудня 1950 р. вироком Військового районового суду во Вроцлаві на 10 років взяниці. На волю вийшов 9 березня 1954 р.

Документи вказуют ситуацію в Бортнім і методи праці проти бортнянів –Польского Війска перед акційом «Вісла» і УБ по депортації. Бортнян Петро Кузяк бив арештуваний перший. В сьлідстві видав Ожинского. Тот не грабував його маєтку, але УБ змусило го когоси продати. Можна ся додумати, же реальні оно могло бити інакше: з тексту переслуханя визерат

таке, же Кузяк хоч видів вояків Польского Війска замішаних в грабунок, то мусів гварити, же то упівці. Тимчасом партизани не могли позволити собі на такий грабунок. Тяжко уявити собі грабунок за єдним разом коня, бика і овец в селі, де УПА мала добре опертя.
І по што списували би потім протокіл?
І Кузяка, і Ожинского видав в руки УБ найвекший хтовди ворог бортнянів – аґент «Хінчик». УБ змусило Кузяка сьвідчити проти Ожинского, але тим ся не врятував: «Хінчик» і його посадив до вязниці, як і багато інших бортнянів, што помагали УПА.

1950 листопад 5, Любінь – Протокіл переслуханя Петра Кузяка, який списав слідчий офіцер ПУПБ у Любіні

Pytanie: Skąd znacie Józefa Ożyńskiego i co wam o nim wiadomo?
Odpowiedź: Józefa Ożyńskiego znam od swych młodocianych lat, zamieszkiwałem z Ożyńskim po sąsiedzku w gromadzie Bartne pow. Gorlice do maja 1947 r. Wiadomo mi, że Ożyński podczas I wojny światowej służył w żandarmerii austriackiej w stopniu kaprala [...]. W 1946 r. jesienią przez bandy UPA zostałem obrabowany. W kilka dni później zostałem wezwany przez syna Ożyńskiego do domu Ożyńskiego Józefa, w którym to znajdowało się kilku członków bandy UPA i Ożyński Józef. Jeden z członków bandy UPA zaczął mnie wypytywać, kto mnie obrabował. Ja powiedziałem, że „Wasi ludzie obrabowali mnie". Po spisaniu rzekomo protokołu powiedział przesłuchujący mi: „My poszukamy [tego], kto zabrał wam rzeczy" i kazali mi iść. [...] Ożyński Józef nie był obrabowany przez członków bandy UPA, tak że rzeczy swoje przywiózł do Liśca pow. Lubiń. [...]

Zeznał: Kuziak Piotr

1950 листопад 14, Любінь – Протокіл переслуханя Йосифа Ожинского, який списав сьлідчий офіцер ПУПБ у Любіні

Pytanie: Kiedy i kto spisywał w Bartnym protokół z Kuziaka Piotra?
Odpowiedź: Jesienią 1946 r. w Bartne pow. Gorlice w moim mieszkaniu przez członków bandy UPA był spisywany protokół z Kuziaka Piotra na skutek obrabowania go przez tę że bandę. Przyznaję się, że do mojego domu przychodzili członkowie bandy UPA ps. „Zazula", „Nestor", „Bereza" i inni, lecz nazwisk ich nie znalem [...].
Pytanie: Jak często przychodzili do was w Bartnym członkowie bandy UPA?
Odpowiedź: Członkowie bandy UPA do mojego domu przychodzili dość często od końca 1945 r. do naszego wysiedlenia, tj. do maja 1947 r.
Pytanie: U kogo w Bartnym przechowywał się członek bandy UPA?
Odpowiedź: [...] Jesienią 1946 r. w Bartnym przyprowadzili do mojego domu członkowie bandy UPA chorego członka bandy UPA i zachowali go na strychu mego domu, i pogrozili mi, żebym nikomu nie zameldował. Chory ten członek bandy UPA przebywał w moim domu przez dwa dni, po czym został zabrany – dokąd, jest mi nie wiadomo. [...]

Józef Ożyński

1940 грудень 2, Любінь – Протокіл переслуханя Йосифа Ожинского, який списав слідчий офіцер ПУПБ у Любіні

Pytanie: Opowiedzcie, co was łączyło z bandą UPA w Bartnym pow. Gorlice?
Odpowiedź: [...] Banda ta za mojej pamięci robiła napady rabunkowe na ludność gromady Bartne, rozbijała posterunki Milicji Obywatelskiej, jak to miało miejsce w Sękowej pow. Gorlice. W Bartnym zamordowała [...] ob. Bodaka Wasyla, Nestora Podbereźniaka [...].

Jednocześnie wyjaśniam, co nie zapodałem w poprzednim protokole, że o przechowywaniu konia bandy w mojej stajni zameldowałem porucznikowi WP, który był z wojskiem na akcji UPA. Porucznik, wracając z akcji, pokazał konia, którego to prowadził po rozbiciu bandy i zapytał mnie, czy poznaję tego konia. Ja rozpoznałem konia i powiedziałem rysopis tego bandyty, który przechowywał w stajni tego konia. Porucznik ów powiedział mi, że tego bandytę w czasie akcji zabili i mi podziękował. [...]

1950 грудень 19, Вроцлав – Фрагмент головной судовой розправи у справі Йосифа Ожинского перед судом во Вроцлаві

[...] Kuziak Piotr: W październiku 1946 r. nocą przyszli członkowie UPA do mojego ojca, przedstawiając się ojcu jako Wojsko Polskie. Członkowie bandy poubierani byli w mundury. W czasie rozmowy z nimi [ojciec] wyraził się „dobrze, że jesteście, to będę spokojnie spał tej nocy". Wówczas członkowie bandy zbili strasznie ojca, a w dodatku zrabowali klacz, owce, byka, a także ubranie. [...]

Джерело: Архів ІНП во Вроцаві.

Підготував **Богдан Гук**
З пропозиціями тем до висвітліня можна звертатися
tel.: 663 747 707; e-mail: bogdanhuk.info@gmail.com

Посмертна згадка

Дмитро Ридзанич
(14.10.1951 – 09.10.2025)

Дмитро Ридзанич вродився 14 жовтня 1951 рока на західніх землях в Вількові (Любускє воєводство). Середню школу закінчив в Ганчові. Працю розпочав в Рільничій продукційній кооперативі в Устю Руским. Потім працював в Громадскій народній раді в Висові, Рільничой службі ґміни Гладишів і Устя Руске, в Новосанчівским осередку рільничого розвитку в Навойовой. Од 2001 рока повнив функцію війта ґміни Устя Руске, скоріше бив радним, членом головной управи ґміни і заступником війта. Дмитро Ридзанич ангажувався тіж в суспільну працю - довги роки бив членом пожежників-добровольців w Устю, головував управі Відділу ґмінного зв'язку пожежників. Мав тіж другу пасию – мисливство. Діяв близко 30 років в Мисливским гуртку „Dzik" в Горлицях, а останніх пару років головував тому ж гурткові. Бив одзначений медже іншима Срібним і Золотим хрестом заслуги, Срібним і Золотим медалом за заслуги для пожежництва, Ордером Св. Марії Магдалини II ступеня, Хрестом Малопольщи - гоноровом відзнаком малопольского воєводства. Як війт бив ефективним ґаздом, який цілу свою енергію присвячав розвитку рідной земли.

Дмитрові Ридзаничу

На прощання

Митре

Ту осінь така гарна,
Бучина на Кізім Ребрі
Червеніє.
А Ти-с ся вибрав на Небесні
Устя Руськє ґаздувати?
За скоро кус, Приятелю...

Митре

Ід гин ґаздувати, якщо
Господь Бог Тебе там потребував.
Видно бракувало Му такого
Як Ти.
Ід спокійно на Небесни Поляни
І Гомолі, на Заброварне.
Там Няньо і Мама Тебе ждуть.

Митре

Сядьте з Ганчовянами і Квятонянами під Березом
На Ватрі, на Небесній Ждині,
Співайте, радійте і виглядайте за нами.
Прийдеме до Вас, не гнес,
А позарани.

До побачиння

Митре

До позарани

Вічная Тобі пам'ять

Олександр Маслей

Ігор Дуда
(1940 – 23.11.2025)

23 листопада 2025 не стало Ігоря Дуди, громадского діяча, артиста, журналіста, педаґоґа, автора численних публікацій, довголітнього члена Всеукраїнського товариства Лемківщина.

Ігор Дуда бив важливом людином для культури і спадщини Лемківщини. Народився у 1940 році в селі Ганчова, з якого бив виселений з родином в 1945 році. Попри свій молодий вік рідне село запам'ятав барз добрі, нераз вертав до нього в своїх творах і дописах, багато з яких підписував своїм псевдо — І. Ганчова або Ігор Ганчова.

Од наймолодших років малював, а в 1991 році очолив Тернопільський художній музей. Таким чином міг далі працювати на художній ниві, адже суспільна і публіцистична робота не лишала дуже часу для пензля.

Медже найважливіши праці Покійного входят тоти на лемківску тему: «Лемківський словник», «Спомнеш моє слово. Лемківські приповідки», «Лемківський гумор» і «Лемківський розмовник». Своїма гуморесками і конферансєрским ділом прикрашав лемківски події, медже якима найдорожчий Його серцю бив фестиваль Дзвони Лемківщини в Монастириськах.

Невтомна праця непересічного Ігоря Дуди буде жити в музейних збірках, Його книгах і дописах і в серці кожного, хто Його знав.
Вічная пам'ять!

Веце о Ігорі Дуді читайте не сторінці Енциклопедії Сучасної України – посилання за к'юар-кодом

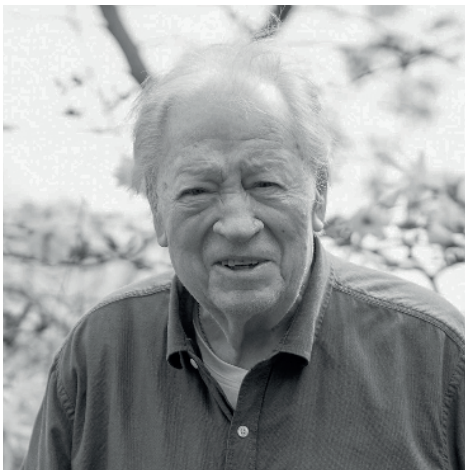

Іван Ґоч
(28.09.1930 – 25.11.2025)

Дня 25 листопада 2025 року в Канаді помер Іван Ґоч, гудак, співак і лемківский культурний діяч.

Іван Ґоч (в Канаді вживав ім'я John Gotch) народився 28 вересня 1930 рока в селі Зиндранова, в родині Николая Ґоча і Анни з роду Мацек. Старшим братом Покійного бив Теодор Ґоч (28.06.1929-05.06.2018), визначний лемківский діяч, засновник Музею Лемківской Культури в Зиндрановій, довголітній член Українського суспільно-культурного товариства, один з засновників і перший голова Об'єднання лемків.

Николай Ґоч виїхав до США на яр в 1930 році, як дуже мешканців Лемківщини в тім часі, глядати за великом водом покращеня економічного статусу свойой родини. В Зиндрановій залишив жену з сином Теодором і іщи ненародженого Івана. Іван з мамом виїхали до Канади в 1948 році, де замешкали з няньом.

В Канаді Іван працював як залізно-дорожній інжинєр – контролер канадских колейових установ в штаті Онтаріо. Та крім професійной роботи близка його серцю била музика з рідних Гір. Зачинав гудачити на сркипці, потім вдосконалював гру на клярінеті і саксофоні. В Канаді створив капелю, якой членами крім Івана били українец, поляк, жид і словак.
Під час візити в Канаді в 1973 році Теодор Ґоч пошив і вишив комплет лемківских народніх строїв для шитких братових колегів. Капеля під головуваньом Івана, в ріжним інструментальнім і вокальнім складі, награла таки альбоми як: «Лемківскы пісні і танці Івана Ґоча і його оркестри» (Lemko songs & dances with John Gotch and his orchestra, 1962), «Веселі пісні України» (Gay songs of the Ukraine, 1965, співає жіночий терцет Верховина), «Пісні серця» (Songs of the Heart, 1973, співає Наталка Мохорук), «Чародійні мелодії» (Enchanted Melodies, 1989, співают Іван Ґоч, Ярослав Почаровский, Ярослав і Даня Тупіс), «Лем Кус Таке і Кус Інакше» (2004). Капеля Івана Ґоча залишила тирвалий і неповторний слід в українско-лемківскій музиці.
На все залишатся між нами його пісні, яких сам заміщав на своїм ютубовім каналі:
https://www.youtube.com/@jdmacgab

Головна управа Об'єднання лемків висловлює найщиріши співчутя родині Покійного.
Вічная пам'ять!

К'юар-код – посилання на канал Івана Ґоча

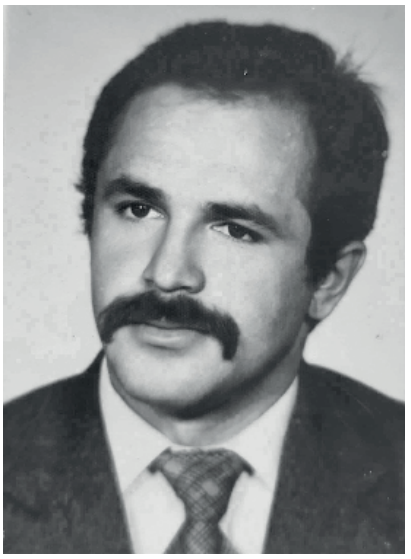

Штефан Драган
(25.05.1956 – 02.09.2025)

В перших днях вересня, коли літнє сонце ищи місно світило, лігницка парафія пращалася зо своїм парафіянином, вірним сином – Боднарчаном, приятельом, колегом. Штефан одийшов по тяжкій хвороті до позаземного житя другого вересня. Вродився 25 мая 1956 р. в Вонґродні- на західніх землях Польщи, в родині Анни з Тилявских і Івана Драгана родом з Боднарки. В Вонґродні закінчив початкову школу, пізніше ходи в до першого ліцею в Лігниці. Вчився барз добрі, наука легко ми приходила. Як згадує Анна Морох – Його вчителька «Штефана давала-м іншим за взірец, добрі ся вчив, бив сьмілий, мав талант до рецитуваня віршів. Шкільни виступи без Нього не могли бити. Пам'ятам такий виступ на День Мами, коли Штефан повів вершик, шитки плакали». На дальшу науку вибрав Економічну Академію во Вроцлавю. Там міцно ангажувався в житя студентів. Втовдиль наши студенти стрічалися в світлиці УСКТ при вул. Рускій.

Андрий Сокач (тепер мешкат а Горлицях) – « Штефана знав єм ищи з Вонґродна, ми зме мешкали в Лігниці, але часто їздили зме до Вонґродна до родини та до других Боднарчан. Коли зачав єм студювати во Вроцлавю, наше колеженство ся взміцнило. Він бив старший від мене, знав єм, же можу на Нього рахувати, все помагав коли дашто треба било».

По закінчиню науки працював в скарбовім уряді в Лігниці, по пару роках перейшов до приватного сектора, зачав заниматися гандлюваньом. Оженився з Анном Ковальском, мали двох синів. Синове (близнята) Марко и Ярослав скінчили український ліцей в Лігниці. В тім часі Штефан бил головом батьківской ради при ліцею, брав активну участь в житю нашой школи. Його пасія, то футбол. Головував Спортивному клубові «Конфекс» в Лігниці в роках 2003-2007 і 2009 – 2011. Цілим серцьом одданий грачам, молоді, шитким з ким співпрацював.

Хоц вродився «на Заході», серце рвалося до Боднарки. Жив справами боднарчан, помагав як лем міг. Часто боднарчане приходили до Нього по раду. «Коли захворіли наши няньо просила-м Штефана о поміч, покєрував нас до добрих дохторів, поміг з транспортом, знали зме, же до Нього все можна прийти, а Він служив радом, добрим словом. Бив дискретний, вражливий на поміч слабшим»- повіла Ґєня Тилявска. Все бив на похоронах Боднарчан, вистарчив телефон, же там и там дахто вмер, сідав в авто, заберав інших і їхав.

Штефане, висловлюєме велику вдячність за шитко што-с робив, най тота чужа земля буде Тобі пухом!

Боднарчане

Іван Лаба
(03.06.1940 – 07.11.2025)

7 листопада 2025 рока помер Іван Лаба, в роках 1999-2009 голова Центральної ради Союзу русинів-українців Словацької республіки, в роках 2010-2012 голова Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань.

Іван Лаба народився 3 червня 1940 рока в селі Вирава в Лабірскій долині. На своїм життєвім шляху працював як вчитель, методист, організатор і керівник фольклорних ансамблів, автор сценаріїв і програм фестивалів, завідувач окружного відділу культури, співорганізатор Фестивалю духовной пісні в Снині і незліченних свят культури в селах східньой Словаччини. Кожну свою працю виконував з любов'ю до свойой Батьківщини — малой і великой.

Вічная Йому пам'ять!

Веце о Івані Лабі читайте не сторінці Енциклопедії Сучасної України – посилання за к'юар-кодом

Nikifor
Łemko okradziony z tożsamości

Redakcja Bogdan Huk
Wydawnictwo Libra, Zjednoczenie Łemków

Nikifor – genialny twórca, jeden z najwybitniejszych malarzy naiwnych, niezrównany kolorysta, który wypracował niepowtarzalny styl, pierwsze źródło natchnienia czerpiąc z cerkiewnych obrazów. Urodził się 21 maja 1895 roku w Krynicy-Wsi jako Epifaniusz Drowniak, syn Rusinki Eudokii, zmarł 10 października 1968 roku w Foluszu jako Nikifor Krynicki. Tę nową – zafałszowaną – tożsamość nadano mu sześć lat przed śmiercią, sądownie, bez jego udziału, z inicjatywy Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Krynicy.

Nikifor. Łemko okradziony z tożsamości obejmuje niepublikowane wcześniej 73 dokumenty z toczącego się w latach 1996-2003 przed sądami w Gorlicach, Nowym Sączu i Muszynie procesu o przywrócenie Nikiforowi imienia i nazwiska Epifaniusz Drowniak. Dokumenty stanowią wybór z całości zawartej w teczce o sygnaturze Ns 29/02 – Akta sprawy z wniosku Zjednoczenia Łemków o unieważnienie aktu stanu cywilnego (Nikifora Krynickiego)

(fragment wstępu)

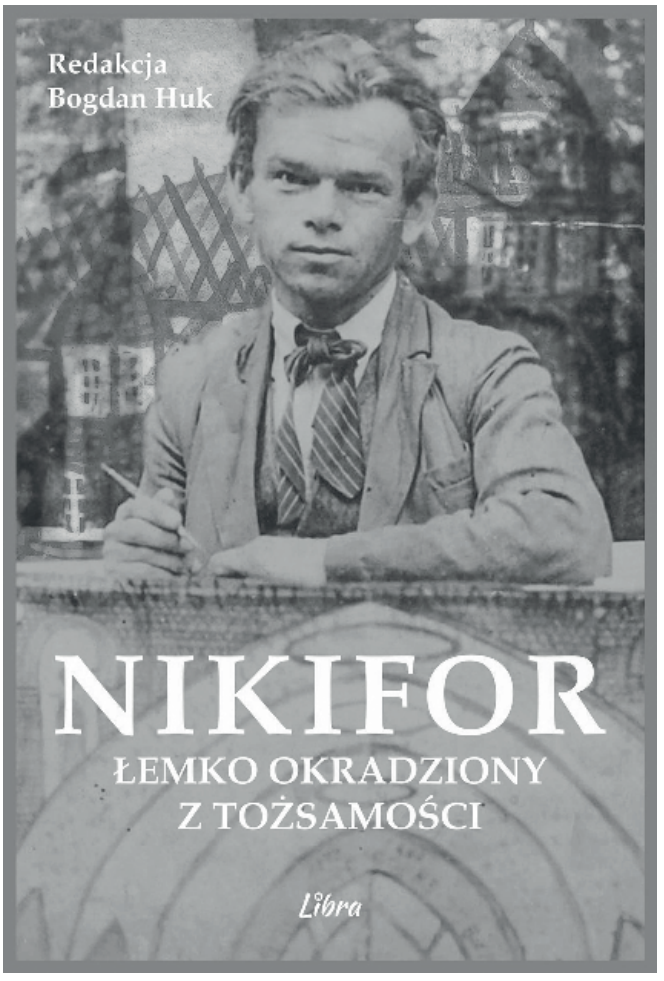

Hora Jawir Sanktuarium Maryjne w Wysowie-Zdroju
Geneza i dzieje religijnego dziedzictwa Łemków

Jarosław Czuchta

W trzech rozdziałach autor uporządkował fakty związane z okolicznościami powstania sanktuarium w Wysowej, jak również przybliżył historię, architekturę oraz religię Łemków mieszkających w Wysowej i okolicy.
W publikacji wykorzystano źródła archiwalne znajdujące się w Archiwum Państwowym w Przemyślu. Szczególnie cenne informacje odnaleziono w zespole Archiwum Biskupstwa Greckokatolickiego obejmującym chronologicznie okres od końca XIII wieku do likwidacji diecezji greckokatolickiej w 1946r. Informacje dotyczące okresu międzywojennego dostarczyły akta wizytacji parafialnych i dekanalnych, sprawozdania z religijno-moralnego stanu parafii, protokoły kongregacji dekanalnych duchowieństwa, materiały statystyczne zbierane do schematyzmów diecezjalnych oraz korespondencję. Niestety nie odnaleziono dokumentacji odnoszącej się do rozmów i przesłuchań Glafiry Demiańczyk, świadka maryjnych objawień. Ta dokumentacja uważana jest za zaginioną.

(fragment książki)

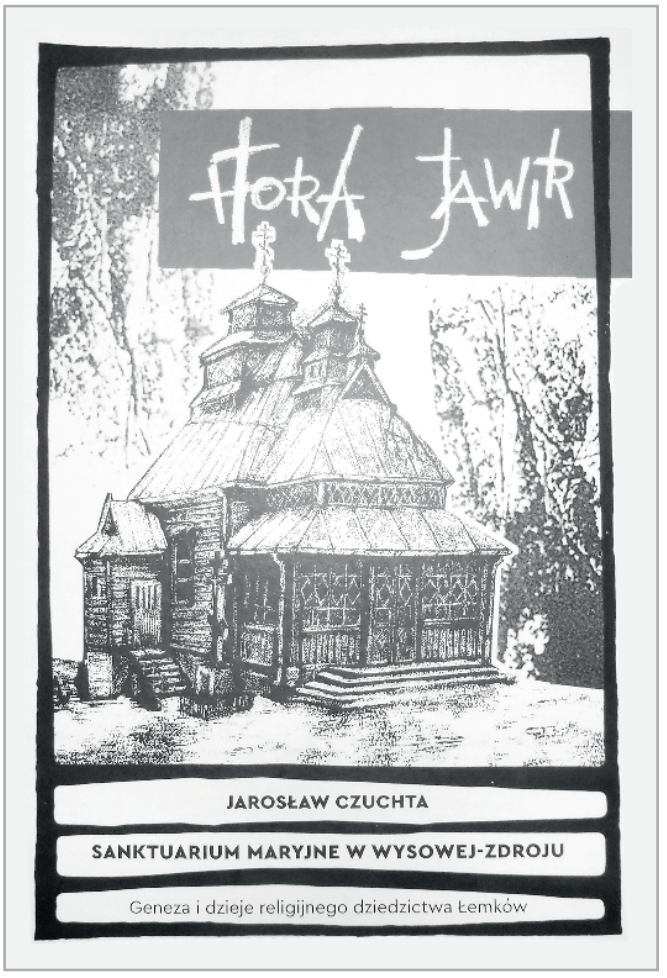

Інфо за лем часом

12.09.2025
Зелена Гора. Мав місце вернісаж виставки праць Епіфанія Дровняка (1895-1968) «Никифор. Феномен самородного таланту». Виставка вказала 50 праць митця з приватной колекції Роберта Довгана.
Під час вернісажу можна било купити книжку, котру в тім році видало Об'єднання лемків: «Nikifor. Łemko okradziony z tożsamości" – збір непечатаних скоріше судових документів з років 1996-2003, опрацюваних Богданом Гуком.

12-14.09.2025
Перемишль. Українське історичне товариство у Польщі організувало в просторах Народного дому юж 6 Міжнародну наукову конференцію «Українці і їх сусіди на просторі віків – політика, культура і будень» З доповідями виступили медже іншима проф. Ярослав Мокляк, проф. Богдан Гальчак, проф. Ярослав Сирник.

13.09.2025
Лігниця. Вночи з 12 на 13 вересня злодії ушкодили дах и зрізали хрест з головної копули в греко-католицкой церкви в Лігниці.

13.09.2025
Перемишль. Українське історичне товариство у Польщі надало відзнаки «Сторож пам'яті». Званя удостоїлися проф. Володимир Мокрий (посол на польский Сойм 1989-1991, засновник Фундації св. Володимира) і Василь Шлянта (голова Обєднання лемків 1991-1997, голова Лемківского освітнього фонду ім. Івана Криницкого).

13.09.2025
Вроцлав. В катедральному соборі Воздвиження чесного і животворного Хреста у Вроцлаві мала місце хіротонія нового єпископа-помічника Вроцлавско-Кошалінской єпархії УГКЦ Маріуша (Дмитерка). Головним святителем став Отець і Глава УГКЦ Блаженніший Святослав. Співсвятителями били митрополит Перемиско-Варшавский владика Євген (Попович) та єпарх Вроцлавско-Кошалінский владика Володимир (Ющак).

18.09.2025
Новий Санч. Воєводский уряд праці в Новім Санчи організував конференцію під наголовком «Традиційна польска гостинність - од стрічи до інтеграції».
З доповідями виступили медже іншима парох Криниці о. Митрат Іван Піпка («Культурне і релігійне багатство Сандецкой земли») і заступник голови ОЛ Григорій Суханич («На лемківским розпутті - о традиції і культурі лемків»).

19.09.2025
Новиця. В просторах Фундації «Новиця» виступило музичне тріо з Сянока – «Вернигора». Ансамбль «Вернигора» діє від 2019 рока, артисти грают фолькову музику з джерел порганичя Польщи и України (від Лемківщини по Гуцульщину). В складі «Вернигори» входят: Мацєй Гарна, Дарія Косєк, Анна Оклеєвіч.

21.09.2025
Розділя. Митрополит Перемиско-Варшавский владика Євген (Попович) посвятив іконостас в місцевой церкви. Іконостас походит з початку XX століття, в останніх роках перейшов реновацію.

27.09.2025
Явожно. Божественну Літургію та поминальну панахиду очолив Владика Маріуш Дмитерко – помічник Вроцлавско-Кошалінской єпархії УГКЦ разом із всечесними отцями з цілой Польщи. В урочистім відзначенні 78-й річниці пам'яти операції «Вісла» взяли участь: представники духовенства, уряду міста Явожно, сілезкого воєводства, українских організацій, Європарламенту, німецкой громади Сілезії і численни гості. ОЛ репрезентували Анна Буковска - заступник голови ОЛ і Василь Шлянта - голова Лемківского освітнього фонду ім. Івана Криницкого.

28.09.2025
Варшава. Відбулася XXXI сесія Сойму діти і молоді. На запрошиня Маршалка Сойму Шимона Головні, прибили діти, молодь з цілой Польщи. Спеціальне запрошиня отримали представники національних меншин малопольского воєводства: лемки, словаки і роми.
В тій стрічи взяли участ представники з Лемківщини, делеговани від Об'єднання лемків. Лемківску групу репрезентували: Магдалина Святківска з Криниці, Семан Дзюбина з Кракова і Анастасія Гойсак з Горлиц. Опікуном групи била п. Єва Святківска.

04.10.2025
Горлиці. В Центрі Культури ім. Богдана Ігоря Антонича в Горлицях мала місце чергова подія в рамках циклю «Стрічи з Лемківщином», організувана Об'єднанням лемків. Гостем била Єва Хмура — народна майстриня, котра в надзвичайно легкий, а заєдно

«Циганочка» Анастазія Гойсак

змістовний спосіб розповіла про лемківский стрій. Учасники могли зблизка обзерати його елементи, познати їх значиня і функції, і дізнатися як різноманітно одягалися наши предки.

16.10.25
Устя Руске/Баниця коло Ізб. Довголітній директор початковой школи в Баниці і ґмінного центру освіти, др Мирон Михняк, бив нагороджений медаллю Комісії національной едукації (KEN). Доктор Мирон Михняк, родом з Новиці, під час 44 років карєри в освіті (в тім 35 років як директор школи) активно формував молоди поколіня. Як повів сам нагороджений: «Жодне досягненя не є роботом лем єдного чловека – за кожним успіхом стоят люде, їхня підтримка та спільна жертовніст.»

Др Мирон Михняк

07.11.2025
Вирава, Словаччина. У віці 85 років помер Іван Лаба, в роках 1999-2009 голова Центральної ради Союзу русинів-українців Словацької республіки, в роках 2010-2012 голова Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань.

09.11.2025
Новиця. Фундація «Новиця» гостила хор «Осанна». Хором диригує Олександра Михайленко – випускниця консерваторії і скрипалька Краківской опери. «Осанна» почала свою історію у церкви Воздвиження Чесного Хреста у Кракові з простого хору, який співав на Літургіях.

19.11.2025
Митрополія УГКЦ в Польщи проголосила перехід григоріанский календар, згідно з рішенням Синоду Єпископів Митрополії. Рішення било прийняте 14 листопада. Перехід означає, же шитки свята – повдижни і неподвижни – УГКЦ в Польщи буде святкувати за новим стильом, включаючи таки празники як Великдень чи Зошестія Святого Духа.

22.11.2025
Горлиці. В Центрі Культури ім. Богдана Ігора Антонича в Горлицях мала місце чергова стріча з циклю «Стрічи з Лемківщином», реалізуваного через Об'єднання лемків. Подія била присвячена нашій духовній і культурній спадщині, а головном темом били Східни Католицки Церкви, їх історія і місце в духовній культурі лемків. Під час стрічи представлено медже іншима вагоміст в Католицкій Церкви візантійской традиції — найчисельнішой і найбарже розповсюдженой традиції східного християнства, коріня якой сягают старинного Константинополя.
Багата літургійна і богословска спадщина, котра пережила віки, дальше жиє в серцях вірних по цілим світі і становит важливий елемент нашой лемківской тотожности.

22.11.2025
Бардіїв, Словаччина. Мав місце гала-концерт 51 фестивалю «Маковицька Струна». На сцені презентувалося 38 співаків з 7 регіонів східной Словаччини. Музичний супровід забезпечив Оркестр народних інструментів під диригуваньом Юлюса Сельчана. Лавреатками 51 «Маковицької Струни» стали: Юлія Ваврек, Зузанна Антош і Міхаела Гамрачек за виконаня пісні «Грабай дівче, грабай».
ОЛ на 51 «Маковицькій Струні» представляв Григорій Суханич, заступник голови.

Коротку відео реляцію з фестивалю можете обізрити за посиланням, хватит лем зосканувати к'юар-код.

23.11.2025
Тернопіль, Україна. Помер Ігор Дуда, громадский діяч, артист, журналіст, педаґоґ, автор численних публікацій, довголітній член Всеукраїнського товариства Лемківщина, уродженець села Ганчова.

25.11.2025
Торонто, Канада. Помер Іван Ґоч, гудак, співак і лемківский культурний діяч, народжений в Зиндрановій.

Марія Сидор

Лемківска Ватра
Ждиня

Łemkowska Watra
Zdynia

Центр культури ім. Б.-І. Антонича в Горлицях:
концерти, виставки, прелекції, презентації;
Бібліотека ім. Василя, Теофіля и Олександра Куриллів
www.facebook.com/CKAntonycz

Свято лемківской культури "Лемківска ватра"
Ждиня, 17-19 липня 2026 р.
www.watrazdynia.pl; www.lemkounion.pl

Лемківска освітня фундація ім. І. Криницкого
http://lemkoeducationfound.is-great.org

Радіо „Кермеш" Передачі: неділя 22:30
www.facebook.com/Kermesz

Радіо „Скриня" Передачі: понеділок 18:10
www.radio.rzeszow.pl/audycje

„Лемківска сторінка" www.nasze-slowo.pl

Радіо „Радіо лемко" www.radio-lemko.pl

Комплекс загальноосвітніх шкіл № 4 у Лігниці ім. Б.І. Антонича - www.zso4legnica.pl

Комплекс загальноосвітніх шкіл № 2 у Перемишлі ім. М. Шашкевича - www.szaszk.edu.pl

Світова федерація українських-лемківских об'єднань - www.sfulo.com

Фундація «НОВИЦЯ» -
www.nowycia.pl/uk/fundacjanowycia-ua/

Подяка

Пожертви на статутну діяльність ОЛ
(в тім часопис **ВАТРА**):

Мартинишин Петро	Варшава	150 zł

Сердечно дякуємо всім, які нам допомагають. Боже заплат!

Редакція **ВАТРИ** Головна управа ОЛ

Передплата ВАТРИ
Ціна одного примірника 5 зол.+5,6 зол. поштовой оплати в Польщі.
Річна передплата 4х5 зол. + 22,4 зол. (кошти пересилки)= 42,40 зол.

Від закордонної пересилки однієї «Ватри» поштова оплата – 16 зол.
Річна закордонна предплата 4х5 зол. + 64 зол.(кошти пересилки) = 84 зол.

Передплату замовляти за адресою Редакції.
Вплати просимо пересилати на банківський рахунок:

Zarząd Główny Zjednoczenia Łemków
BANK PEKAO SA: nr konta 83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Видає / Wydaje
ZJEDNOCZENIE ŁEMKÓW Zarząd Główny
ul. Jagiełły 2, 38-300 Gorlice; tel./fax 18 35 32 906
www.lemkounion.pl; lemkounion@poczta.onet.pl

Кольпортер на Україну – Марта Бенькевич-Бойко

Редагує колегія
Анна БУКОВСКА головний редактор, Магдалена МАЄР дизайн, Адам ВЄВ'ЮРКА редактор на Західні Землі e-mail: adamwiew@wp.pl, Володимир СУХАНИЧ, Еміль ГОЙСАК, Василь ШЛЯНТА, Наталія ГЛАДИК, Анна БАРНАТ, Кир Аркадій ТРОХАНІВСКИЙ.

Технічне оформлення
Drukarnia „Kwadrat" Nowy Sącz

ADRES REDAKCJI ul. Dworzysko 5, 38-300 Gorlice, e-mail: redakcja.watra@interia.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów oraz korektę językową nadesłanych tekstów.
Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z jej poglądami.
Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW DOTACJI MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH i ADMINISTRACJI

З нагоди 55-ої річниці
подружнього життя

Ірині і Петрові Святківским

Жичиме взаємной любви і щастя,
Житя в добрім здоров`ю та спокою
Най діти і внучка приносят Вам
задоволіня і радости кожного дня.
Жичиме Вам Божого благословеня
на многая і благая літа!

Родина Святківских

**Всечесніший Отче Анатолію,
Витаме Вас з 70 літтям!**

Най Всевишний Господь Бог обдарит
Вас здоров'ям, щастям,
радістю та Шиткима своїма ласками.

Най віра і надія наповняют Ваше серце,
Любов Спасителя най николи Вас не опускає,

а Пресвятая Богородиця завжди покриват
Вас своїм омофором.

Головна управа Об'єднання лемків
Редакція «Ватри»

Веце о отцю Анатолію читайте в осіннім
номері Ватри – 4/2020 (111) –
посилання за к'юар-кодом

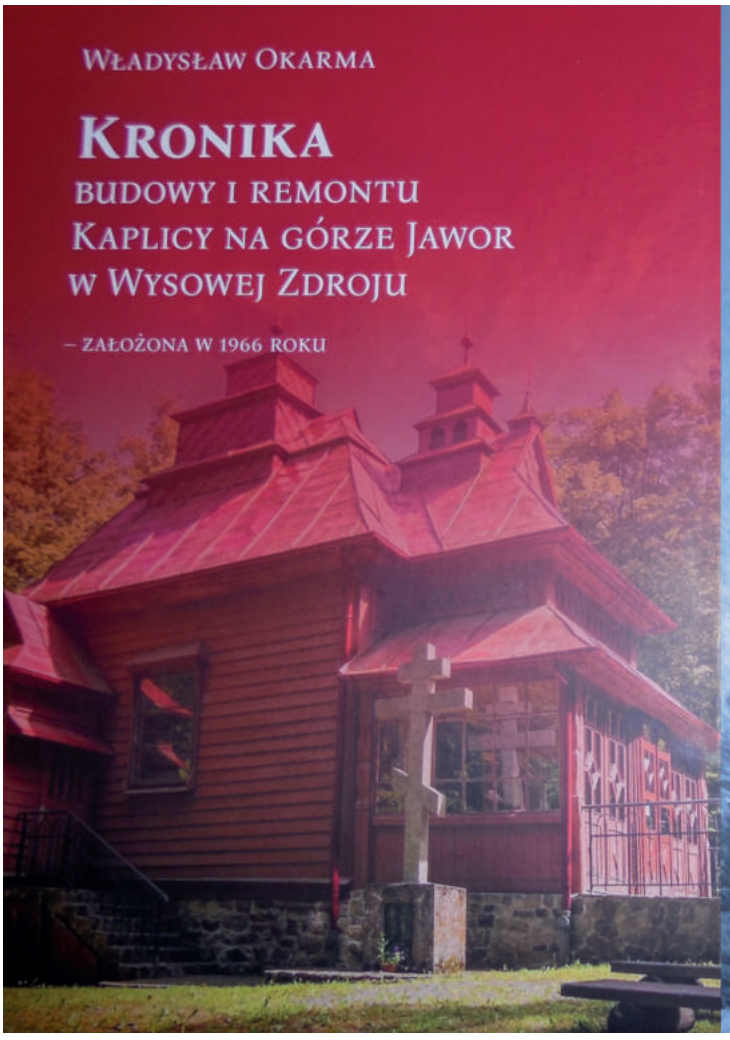

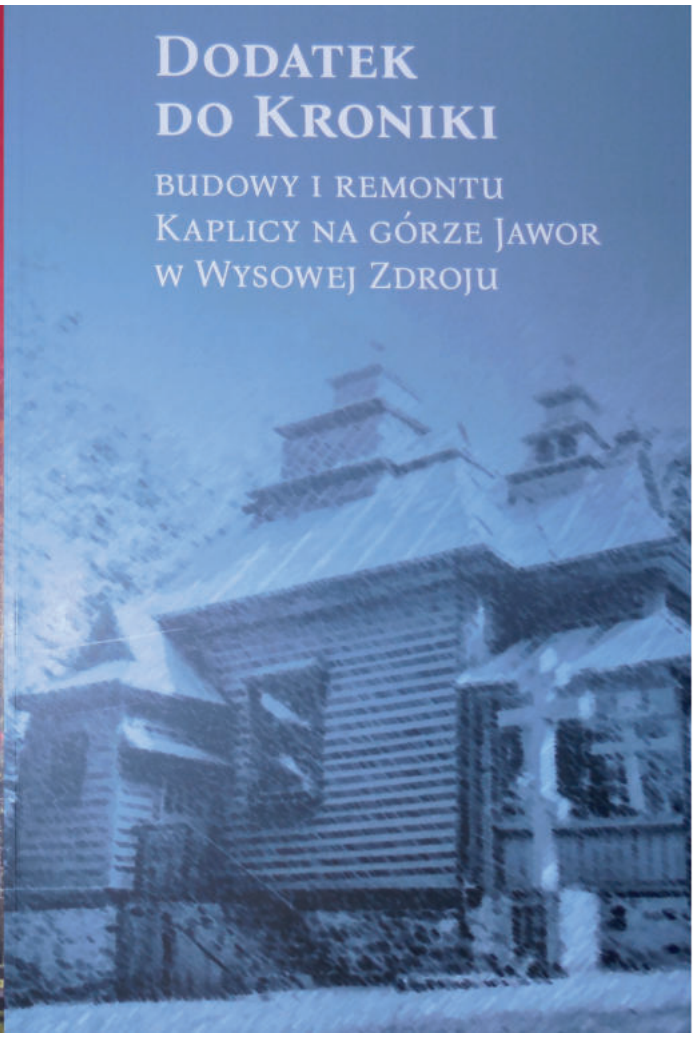

Władysław Okarma „Kronika budowy i remontu kaplicy na Górze Jawor w Wysowej Zdroju – założona w 1966 roku”

Władysław Okarma (wnuk Firyi Demianczyk - red.) urodził się 19 października 1935 roku w Wysowej, zmarł 6 listopada 2020 roku w Gorlicach. Pracował na poczcie w Zdyni, następnie przez 10 lat pełnił funkcję naczelnika poczty w Stróżach. W 1972 roku zaczął pracę jako taksówkarz w Gorlicach. W 1995 roku przeszedł na emeryturę. Do rozpoczęcia pisania Kroniki zainspirowały Autora obchody jubileuszowego roku 1000-lecia Chrztu Polski. Stronice kroniki zapełniały się na przestrzeni kilkudziesięciu lat systematycznie i sumiennie, a zbierany materiał podlegał nieustannej weryfikacji. Część ta zaczyna się kserokopią pierwszej strony najstarszego rękopisu oraz kilku innych równie interesujących stronic pierwowzoru Kroniki, widoczne są poprawki naniesione ręką autora. Pierwsza wersja rękopisu Kroniki kończy się wydarzeniami 1995 roku. Późniejsze zapiski Autor sporządzał na luźnych kartkach, choć w brulionie, w którym rozpoczął spisywanie historii Świętej Góry Jawor, pozostało jeszcze wiele wolnych stron. Najwidoczniej zmieniła się koncepcja pisania, notatki z bieżących robót remontowych lub wydarzeń związanych z życiem Kaplicy funkcjonującej na górze Jawor od 1929 roku sporządzał na tym co było pod ręką. Wszystko trafiło do neseseru pełniącego rolę ,,sejfu”. Prócz kilku stron pierwszej roboczej redakcji Kroniki w tej części zamieszczono także notatki Autora z lat 2000, 2004, 2005 oraz inne, równie interesujące odręczne zapiski.
Anna i Piotr Wirchniańscy

Dodatek do Kroniki budowy i remontu Kaplicy na Górze Jawor w Wysowej Zdroju

W archiwum znajdują się materiały zebrane przez Władysława Okarmę, zaś usystematyzowane i uporządkowane przez Annę i Piotra Wirchniańskich. Przez nich zostały podzielone na kilka części merytorycznych, w całości poświęconych kaplicy i wydarzeniom na Świętej Górze Jawor.